

Ніна Анатоліївна ВОЛКОВА

кандидат економічних наук,
доцент,
доцент кафедри економічного аналізу,
Одеський національний економічний університет
E-mail: na_volkova@mail.ru

**ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ АПК**

Волкова, Н. А. Визначення критеріїв оцінки інвестиційної привабливості підприємств АПК [Текст] / Ніна Анатоліївна Волкова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 2. – С. 22-26. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Прийняття рішення про інвестування має суб'єктивний характер, проте для особи, яка його ухвалює, актуальним залишається вироблення об'єктивних критеріїв, на основі яких визначають ступінь привабливості конкретного інвестиційного проекту.

Мета. Метою нашого дослідження є обґрунтування основних параметрів оцінки інвестиційної привабливості, які характеризують виробничо-фінансову діяльність, та розробка методики визначення рейтингу підприємств АПК.

Результати. У статті обґрунтовано необхідність розробки методики аналізу інвестиційної привабливості підприємств АПК. У сучасних умовах вкладення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій у підприємства сільського господарства є найбільш актуальними. З метою визначення рейтингу інвестиційної привабливості підприємств запропоновано методика, яка містить групи показників, що характеризують виробничо-фінансову діяльність. Результати розрахунків дозволяють виявити рівень інвестиційної привабливості, визначити слабкі і сильні аспекти діяльності підприємства. Застосування цієї методики дозволить потенційним інвесторам, не проходячи підготовчого етапу, використовувати лише дані фінансової і статистичної звітності, дати оцінку інвестиційної привабливості підприємствам АПК, у тому числі сільськогосподарським підприємствам. Запропонована методика проста в розрахунках, не вимагає використання інформаційних джерел, що мають конфіденційний характер, характеризує як виробничу, так і фінансову сторони діяльності підприємства.

Ключові слова: інвестиції; сільськогосподарські підприємства; виробничий потенціал; фінансові показники; прибутковість; рейтинг.

Nina Anatoliyivna VOLKOVA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Economic Analysis,
Odessa National Economic University
E-mail: na_volkova@mail.ru

**DETERMINATION OF EVALUATION CRITERIA
OF ENTERPRISE INVESTMENT ATTRACTION IN AIC**

Abstract

Introduction. Determination of evaluation criteria of enterprise investment attraction in AIC is considered in the article. The decision on investment is a subjective thing, but for the person who accepts this decision it is important to develop objective criteria. On its basis he or she can determine the degree of attractiveness of a particular investment project.

Goal. The aim of our research is to develop methods of ranking agricultural enterprises and to study the basic parameters of investment attractiveness. These parameters characterize the industrial and financial activities.

© Ніна Анатоліївна Волкова, 2016

Results. *In the article the need to develop methods of analysis of investment attractiveness of agricultural enterprises is considered. In modern conditions of investing both domestic and foreign investments in agricultural enterprises are the most relevant. To determine the rating of investment attractiveness of the company we have proposed the method which includes a group of indicators of the industrial and financial activities. The calculation results reveal the level of investment attractiveness, identify weak and strong aspects of the company. The use of this technique will allow to evaluate the investment attractiveness of the agricultural enterprises without going through the preparatory phase. The only things the companies will base on will be the financial and statistical reports. The proposed technique is simple in calculation. It does not require the use of information sources that are confidential. This technique describes the production as well as the financial aspects of the enterprise.*

Keywords: *investments; agricultural enterprises; production capacity; financial performance; profitability; rating.*

JEL classification: Q10, F21

Вступ

Інвестиції є головним фактором розвитку як окремого підприємства, так і всього суспільства. Тому особливе зацікавлення викликає аналіз можливостей приросту капіталу. Особливо гостро постають питання підвищення ефективності окремих галузей національної економіки. Сучасний стан підприємств аграрно-промислового комплексу характеризується значною зношеністю основних засобів, дефіцитом оборотних коштів, а в окремих випадках ускладнюється низькою платоспроможністю. В умовах системної кризи галузі особливої уваги вимагають питання структурних змін у господарській діяльності підприємства. Ці зміни насамперед залежать від ефективності реалізації інвестиційних проектів. На практиці прийняття рішення про інвестування має суб'єктивний характер, проте для особи, яка приймає його, актуальним залишається вироблення об'єктивних критеріїв, на основі яких визначають ступінь привабливості конкретного інвестиційного проекту.

Дослідженню теоретико-методологічних засад і розробці методики аналізу інвестиційної привабливості підприємств присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених І. О. Бланка, Ф. Ф. Бутинця, В. В. Ковальова, Л. А. Лахтіонової, Є. В. Мниха, Г. В. Савицької, В. К. Савчука, Є. Хелферта, Ю. С. Цал-Цалка та інших.

Однак, як правило, створені системи досить складні для використання на рівні підприємства. На нашу думку, в умовах ризику і кризи довгострокові рішення зумовлюють необхідність нових підходів аналітичного забезпечення. Тому актуальними є питання вдосконалення методики аналізу, які б ураховували особливості діяльності та систему показників інвестиційної привабливості підприємства.

Мета статті

Метою нашого дослідження є обґрунтування основних параметрів оцінки інвестиційної привабливості, які характеризують виробничо-фінансову діяльність, та розробка методики визначення рейтингу підприємств АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження

Одним із найважливіших завдань агропромислового виробництва постіндустріального типу є не тільки істотне збільшення обсягів сільськогосподарської продукції для забезпечення продовольчої безпеки держави, а й значне підвищення прибутковості та конкурентоспроможності галузі на базі більш ефективного використання економічного потенціалу агроєкосистем, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Сільськогосподарське виробництво характеризують уповільнений рух капіталу, низька господарська маневровість, сприйнятливість до змін природно-кліматичних умов. Тобто йому притаманний підвищений ступінь ризику, який повинен компенсуватися більш високою ставкою прибутковості порівняно з іншими галузями. Однак у сільському господарстві норма прибутку на вкладений капітал утричі менша, ніж у середньому по економіці країни. Ці порівняння переконливо свідчать про те, що в Україні не відпрацьовані паритетні міжгалузеві економічні відносини, які робили б галузь сільського господарства інвестиційно привабливою для бізнесу.

Інвестиційні можливості підприємства можна визначити як узагальнену оцінку умов і результатів реалізації інвестиційного проекту, які формуються під дією зовнішніх і внутрішніх факторів, з позиції їх відповідності критеріям ефективності і безпеки, системі цінностей і пріоритетів інвестора як внутрішнього, так і зовнішнього. Оцінка значущості очікуваних наслідків і умов реалізації інвестиційного проекту показала, що найважливішими серед них є: отримання доходів, прибутку, рентабельності; збереження (підвищення) фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності; прискорення оборотності оборотних активів; забезпеченість джерелами фінансування; ефективність упровадження проекту, виконання умов його абсолютної (відносної) пріоритетності.

Аналіз фахових джерел свідчить про наявність різних підходів методики аналізу об'єкта інвестиції. Так Бланк І. О. пропонує використовувати для оцінки інвестиційної привабливості об'єкта чотири групи показників. Перша група містить оборотність активів, друга – аналіз прибутковості підприємства, третя – аналіз фінансової стійкості, четверта – аналіз ліквідності [1, с. 106-111].

Вергун А. І. запропонував проводити аналіз за такими напрямками: оборотності активів; ліквідності і фінансової стійкості підприємства; грошових потоків; рентабельності. Аналіз абсолютної і відносної пріоритетності інвестиційних проектів проводити на основі таких показників, як період окупності, чиста теперішня вартість капіталу, внутрішня норма рентабельності [3, с. 5.]

Гуторов О. І., Крамаренко К. М. пропонують параметри визначення інтегральної оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства, які враховують такі групи показників: майновий стан, ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність, прибутковість, стан і ефективність використання землі в ринкових умовах [4, с. 70].

Низка методів оцінки та аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарської діяльності базується на багатьох окремих або об'єднаних у певні групи показниках за напрямками діяльності. Сукупність різних показників зводиться до єдиної системи оцінки через визначення одного або декілька інтегральних показників. Визначення певного інтегрального показника і своє позиціонування за встановленою шкалою дає можливість інвестору зрозуміти, наскільки інвестиційно привабливим є те або інше підприємство. Важливим стає також визначення відносної значущості окремих показників або їх груп за допомогою методів ранжування або визначення їх вагомості.

Нами погруповано показники, які характеризують виробничо-фінансову діяльність, застосування яких дозволить потенційним інвесторам, не проходячи підготовчого етапу, використовуючи лише дані фінансової і статистичної звітності, дати оцінку інвестиційної привабливості підприємствам АПК, у тому числі сільськогосподарським підприємствам (таблиця 1). Запропонована методика проста в розрахунках, не вимагає використання інформаційних джерел конфіденційного характеру, характеризує як виробничий, так і фінансовий бік діяльності підприємства.

Багаторічні дослідження діяльності підприємств сільського господарства дали можливість виокремити шість основних груп показників, аналіз яких дозволить встановити доцільність вкладення інвестицій як внутрішніх, так і зовнішніх. Ці групи показників характеризують виробничо-фінансову діяльність підприємства і містять найбільш значущі показники.

Так до групи виробничого потенціалу увійшли показники, які характеризують частку коштів, які беруть участь у виробництві підприємства, ступінь зношення основних засобів, співвідношення оборотних і необоротних активів, а також ефективність використання засобів виробництва. У другій групі відображено показники платоспроможності підприємства і рівня втрати можливості платити за поточними боргами. Третя група характеризує фінансову стійкість підприємства. Найбільш значущими показниками тут є коефіцієнти фінансової незалежності та фінансової стійкості. Це обумовлено тим, що важливим моментом при прийнятті рішення про інвестування є частка власного капіталу, вкладеного в джерела формування коштів підприємства та ступінь покриття запасів власними оборотними засобами. Ділову активність підприємства характеризує четверта група показників, у якій найбільша вага належить коефіцієнтам оборотності власного капіталу, оборотних активів і запасів.

Найбільш значущими, на наш погляд, є групи п'ята і шоста, які характеризують прибутковість підприємства та стан і ефективність використання землі. На ці групи припадає найбільший відсоток вагомості, тому що вони найбільшою мірою відповідають за рівень конкурентоспроможності виробничо-господарської діяльності, є вирішальними при ухваленні рішення про вкладення в підприємство.

Зважену бальну оцінку слід трактувати таким чином: від 0 до 39 балів – підприємство інвестиційно непривабливе, вкладення коштів дуже ризиковане; від 40 до 79 балів – підприємство має середній рівень інвестиційної привабливості та відповідний ступінь ризику; від 80 до 100 – підприємство інвестиційно привабливе.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Показники, які внесені в групи, охоплюють основні види діяльності підприємства, дають характеристику ефективності використання землі, виробничого потенціалу, фінансової стійкості, платоспроможності та ділової активності. Такі розрахунки дозволяють самому підприємству визначити слабкі і сильні аспекти діяльності з метою мобілізації свого виробничо-фінансового потенціалу, а отже, і підвищення своєї інвестиційної привабливості.

Основними проблемами інвестиційного процесу в АПК є нестабільність і суперечливість законодавства, яке не сприяє зростанню інвестиційної та ділової активності; недостатність розвитку інфраструктурної мережі забезпечення інвестиційної діяльності; територіальні диспропорції в надходженні інвестиційних ресурсів. Слід розробляти та реалізовувати модель інвестиційно-інноваційну, яка буде ґрунтуватися на максимально можливому залученні інвестицій у галузь і пошуку

стратегічних резервів зростання з метою створення умов для пріоритетного розвитку окремих галузей аграрного сектору, а також галузей з найбільш високою вартістю в обсязі виробництва.

Подальші дослідження стосуватимуться пошуку дієвої методики та вдосконалення підходів проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємств АПК з урахуванням їх специфічних особливостей.

Таблиця 1. Основні критерії оцінки інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств

Групи показників та їх вагомість, %	Показники у групах	Вагомість показника, %	Нормативне значення і (або) напрямок оптимізації
Виробничий потенціал, 15	Коефіцієнт виробничого потенціалу	30	max
	Коефіцієнт зношення основних засобів	30	min
	Коефіцієнт мобільності	20	max
	Коефіцієнт віддачі основних засобів	20	max
Ліквідність, 15	Коефіцієнт покриття	25	1,8 – 2,0
	Коефіцієнт швидкої ліквідності	25	0,8 – 1,0
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	25	0,25
	Коефіцієнт втрати (відновлення) платоспроможності	25	>=1
Фінансова стійкість, 15	Коефіцієнт автономії	20	>0,5
	Коефіцієнт фінансового левериджу	15	<1
	Коефіцієнт маневровості власного капіталу	15	>0
	Коефіцієнт фінансування	15	<1
	Коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними засобами	20	>=1
	Коефіцієнт інвестування	15	max
Ділова активність, 15	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	20	max
	Коефіцієнт оборотності активів	20	max
	Коефіцієнт оборотності запасів	20	max
	Тривалість обороту дебіторської заборгованості	15	min
	Тривалість обороту кредиторської заборгованості	15	min
Прибутковість, 20	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	20	>0 max
	Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	20	>0 max
	Коефіцієнт рентабельності виробництва	20	>0 max
	Коефіцієнт рентабельності продажу	20	>0 max
	Коефіцієнт рентабельності активів	20	>0 max
Стан і ефективність використання землі, 20	Бал бонітету ґрунту	40	max
	Співвідношення на 100 га сільськогосподарських угідь:	20	max
	чистого доходу;	20	min
	виробничих витрат;	20	min
	трудоу витрат	20	min

Список літератури

1. Бланк, И. А. Инвестиционный менеджмент [Текст] / И. А. Бланк. – Киев.: МП «ИТЕМ» ЛТД, 1995. – 448с.
2. Бригхем, Ю. Финансовый менеджмент [Текст] / Ю. Бригхем, Л. Гапенски. – [пер. с англ. под ред. В. В. Ковалева]. – СПб: Экономическая школа, 2000. – Том 2. – 669с.
3. Вергун, А. И. Фінансовий аналіз привабливості реальних інвестиційних проектів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук "08.00.09. – бухгалтерський облік, аналіз та аудит" [Текст] / Вергун А. И. – Київ, 2010. – 20 с.
4. Гуторов, О. І. Оцінка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств [Текст] / О. І. Гуторов, К. М. Крамаренко. // Економіка АПК. – 2009. – №10. – С. 69–73.
5. Хелферт, Э. Техника финансового анализа [Текст] / Э. Хелферт. – [пер. с англ. под ред. Л. П. Бельх]. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 663с.

References

1. Blank, I. A. (1995). *Investicionnyj menedzhment*. Kiev: ITEM. (in Russian)
2. Brighem, Ju. & Gapenski, L. (2000). *Finansovyj menedzhment*. St. Petersburg: Jekonomicheskaja shkola. (in Russian)
3. Verhun, A. Y. (2010). *Extended abstract of PhD dissertation (Accounting, Analysis and Audit)*. Institute of Agricultural Economics, Kiev. (in Ukrainian)
4. Hutorov, O. I., & Kramarenko, K. M. (2009). Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti silskohospodarskykh pidpriemstv. *Ekonomika APK*, 10, 69-73. (in Ukrainian)
5. Helfert, Je. (1996). *Tehnika finansovogo analiza*. Moscow: Audit, JuNITI, 1996. (in Russian)

Стаття надійшла до редакції 24.02.2016 р.